

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2016 σχετικά με την προστασία της τεχνογνωσίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους (EEL 157 της 15.06.2016). Μέτρα για την επιτάχυνση του έργου του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και άλλες διατάξεις»

I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τη Διαικρή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, αποτελείται από οκτώ (8) Μέρη, ενενήντα έξι (96) άρθρα και δύο (2) Παραρτήματα (Παράρτημα Α΄: Πίνακας συντεταγμένων κορυφών περιοχής που χρήζει περιβαλλοντικής και λειτουργικής εξυγίανσης, και Παράρτημα Β΄: Τοπογραφικό διάγραμμα γηπέδου – αποτύπωση, ιδιοκτησία: Πανελλήνια Έκθεση Λαμίας).

Συγκεκριμένως, το Μέρος Πρώτο υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας» (άρθρα 1-22) διαρθρώνεται σε έξι (6) Κεφάλαια (Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρο 1) «Προστασία του εμπορικού απορρήτου» ενσωματώνονται στην ελληνική έννομη τάξη οι διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

της 8ης Ιουνίου 2016 «περί προστασίας της τεχνογνωσίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους», με την προσθήκη ένδεκα (11) άρθρων (άρθρα 22Α, 22Β, 22Γ, 22Δ, 22Ε, 22ΣΤ, 22Ζ, 22Η, 22Θ, 22Ι, και 22Κ) μετά το άρθρο 22 του ν. 1733/1987 «Μεταφορά τεχνολογίας, εφευρέσεις, τεχνολογική καινοτομία και σύσταση Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας». Με την ενσωμάτωση των ως άνω διατάξεων θεσπίζεται νέο πλαίσιο προστασίας από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψη εμπορικών απορρήτων.

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του άρθρου 22Α (άρθρα 1 και 2 της Οδηγίας) καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του παρόντος και η έννοια των βασικών όρων που περιλαμβάνονται σε αυτό. Με το άρθρο 22Β (άρθρα 3, 4 και 5 της Οδηγίας) ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη νόμιμη και την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψη εμπορικών απορρήτων, καθώς και τις περιπτώσεις κατά τις οποίες αίτηση με αντικείμενο τη λήψη μέτρων ή την καταβολή αποζημίωσης συμφώνως προς τις διατάξεις του παρόντος απορρίπτεται. Με τις διατάξεις του άρθρου 22Γ (άρθρα 7 και 8 της Οδηγίας) ορίζεται ότι η εφαρμογή των προβλεπόμενων μέτρων, διαδικασιών και μέσων ένδικης προστασίας διέπεται από την αρχή της αναλογικότητας, προβλέπονται μέτρα κατά της καταχρηστικής προσφυγής στη δικαιοσύνη και ορίζεται πενταετής παραγραφή για τις αξιώσεις και την άσκηση των σχετικών αγωγών. Με τις διατάξεις του άρθρου 22Δ (άρθρο 9) ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τα μέτρα προστασίας των εμπορικών απορρήτων σε περιπτώσεις δικαστικών διαδικασιών με αντικείμενο την παράνομη απόκτηση, χρήση ή αποκάλυψη εμπορικού απορρήτου. Με τις διατάξεις του άρθρου 22Ε (άρθρο 10 της Οδηγίας) προβλέπεται η δυνατότητα διαταγής ασφαλιστικών μέτρων από το Μονομελές Πρωτοδικείο εφόσον πιθανολογείται προσβολή εμπορικού απορρήτου, κατά τα ειδικώς οριζόμενα στη διάταξη. Επίσης, ορίζεται ότι το εν λόγω Δικαστήριο δύναται να εξαρτά τη συνέχιση της πιθανολογούμενης παράνομης χρήσης του εμπορικού απορρήτου από την κατάθεση εγγυήσεων για την εξασφάλιση του κατόχου του. Με τις διατάξεις του άρθρου 22ΣΤ (άρθρο 11 της Οδηγίας), μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι προϋποθέσεις προσφυγής και ανάκλησης των ως άνω ασφαλιστικών μέτρων, και θεσπίζεται η δυνατότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου να εξαρτά τη λήψη των μέτρων αυτών από την εκ μέρους του αιτούντος χορήγηση κατάλληλης εγγύησης για την εξασφάλιση ή αποκατάσταση πιθανής ζημιάς κάθε θιγόμενου από τα εν λόγω μέτρα. Με τις διατάξεις του άρθρου 22Ζ (άρθρο 12 της Οδηγίας) ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τα μέτρα αποκατάστασης τα οποία οι αρμόδιες δικαστικές αρχές δύνανται να διατάξουν κατά του παραβάτη στην

περίπτωση που έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση διά της οποίας διαπιστώνεται παράνομη απόκτηση, χρήση ή αποκάλυψη εμπορικού απορρήτου. Με τις διατάξεις του άρθρου 22Η (άρθρο 13 της Οδηγίας), μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι προϋποθέσεις προσφυγής και ανάκλησης των ως άνω μέτρων, ενώ προβλέπεται, εναλλακτικώς, η δυνατότητα επιδίκασης χρηματικής αποζημίωσης στον ζημιωθέντα υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις. Με τις διατάξεις του άρθρου 22Θ (άρθρο 14 της Οδηγίας) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την επιδίκαση στον κάτοχο του εμπορικού απορρήτου αποζημίωσης ανάλογης προς την πραγματική ζημία που υπέστη ως αποτέλεσμα της παράνομης απόκτησης, χρήσης ή αποκάλυψης του εμπορικού απορρήτου. Στο άρθρο 22Ι (άρθρο 15 της Οδηγίας) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων σε περίπτωση προσφυγής κατά της παράνομης απόκτησης, χρήσης ή αποκάλυψης εμπορικού απορρήτου. Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 22Κ (άρθρα 16 και 17 της Οδηγίας) ορίζεται ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ο.Β.Ι.) ως εθνικός ανταποκριτής όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων τα οποία προβλέπονται στο παρόν, και παρέχεται εξουσιοδότηση για τον καθορισμό, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, μετά από τεκμηριωμένη πρόταση του Οργανισμού Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ο.Β.Ι.), του είδους των κυρώσεων που επιβάλλονται σε κάθε πρόσωπο το οποίο δεν συμμορφώνεται ή αρνείται να συμμορφωθεί με οποιοδήποτε μέτρο λαμβάνεται συμφώνως προς τις διατάξεις των άρθρων 9, 10 και 12 του παρόντος, των κριτηρίων για την κλιμάκωσή τους, της διαδικασίας, των προϋποθέσεων επιβολής τους και κάθε άλλου σχετικού ζητήματος.

Στο Κεφάλαιο Β' του παρόντος (άρθρα 2-8) «Ρυθμίσεις για τη διανοητική Ιδιοκτησία» τροποποιούνται και συμπληρώνονται διατάξεις του ν. 1733/1987 «Μεταφορά τεχνολογίας, εφευρέσεις, τεχνολογική καινοτομία και σύσταση Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας» ιδίως όσον αφορά θέματα του Οργανισμού Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ο.Β.Ι.) και των αδειών εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Ειδικότερα, με τις διατάξεις του άρθρου 2 συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης Εθνικό Συμβούλιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας και καθορίζονται η συγκρότηση και οι αρμοδιότητές του. Επίσης, παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση, με κοινή απόφαση των αρμόδιων Υπουργών, θεμάτων που αφορούν τη συγκρότηση, την οργάνωση και τη λειτουργία του. Με τις διατάξεις του άρθρου 3, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ο.Β.Ι.) αποτελεί αυτοχρηματοδοτούμενο τεχνολογικό φορέα. Επίσης, ορίζεται ότι η κατάθεση αιτήσεων για τη χορήγηση κάθε είδους τίτλων και πιστοποιητικών βιομηχανικής ιδιοκτησίας γίνεται, από την 15.04.2019, αποκλειστικώς με ηλεκτρονικό τρόπο και ρυθ-

μίζονται τα σχετικά ζητήματα, όπως και θέματα που αφορούν τη διαδικασία έκδοσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 4 ορίζεται ότι η συμφωνία για την παραχώρηση συμβατικής άδειας εκμετάλλευσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας δημοσιεύεται στο Ειδικό Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και ισχύει από την ημερομηνία καταχώρισής της στο μητρώο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Επίσης, προστίθεται νέο άρθρο 12Α στον ν. 1733/1987, με τις διατάξεις του οποίου παρέχεται η δυνατότητα στον δικαιούχο διπλώματος ευρεσιτεχνίας να προβεί σε δημόσια προσφορά συμβατικών μη αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης του διπλώματός του, με ή χωρίς αποζημίωση, υποβάλλοντας έγγραφη δήλωση στον ΟΒΙ η οποία καταχωρίζεται στο μητρώο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας με τίτλο «Μητρώο ανοικτών αδειών εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας», και ρυθμίζονται τα σχετικά ζητήματα. Με τις διατάξεις του άρθρου 5 αντικαθίσταται το άρθρο 13 του ν. 1733/1987 και ρυθμίζονται, εκ νέου, θέματα που αφορούν τη μη συμβατική άδεια εκμετάλλευσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι η αρμοδιότητα για την παραχώρηση σε τρίτους, χωρίς τη συναίνεση του δικαιούχου, της (μη συμβατικής) άδειας εκμετάλλευσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας ανήκει εφεξής στον Ο.Β.Ι., ενώ έως σήμερα αρμόδιο ήταν το Πολυμελές Πρωτοδικείο. Με τις διατάξεις του άρθρου 6 αντικαθίσταται το άρθρο 14 του ν. 1733/1987, το οποίο αφορά τη χορήγηση αδειών στο Δημόσιο, και θεσπίζεται η δυνατότητα υπαγωγής διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε καθεστώς υποχρεωτικής αδειοδότησης για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών, μετά από γνωμοδότηση του Ο.Β.Ι. Μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι λόγοι δημοσίου συμφέροντος, η διαδικασία χορήγησης της άδειας και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα. Επίσης, προβλέπεται η δυνατότητα παροχής άδειας εκμετάλλευσης εφεύρεσης εντός της επικράτειας, σε φορείς του δημόσιου τομέα, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Εθνικής Άμυνας για λόγους που αφορούν την εθνική άμυνα της χώρας. Με τις διατάξεις του άρθρου 7 προστίθεται νέο άρθρο 14Α στον ν. 1733/1987, όσον αφορά τον καθορισμό των προϋποθέσεων και της διαδικασίας για τη χορήγηση υποχρεωτικών αδειών εκμετάλλευσης του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 816/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2006, «για τη χορήγηση υποχρεωτικών αδειών εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που σχετίζονται με την παρασκευή φαρμακευτικών προϊόντων για εξαγωγή σε χώρες με προβλήματα δημόσιας υγείας», οι οποίες χορηγούνται και ανακαλούνται από τον Ο.Β.Ι., συμφώνως προς τις προτεινόμενες διατάξεις. Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 8 προστίθεται νέο άρθρο 22Α στον

ν. 1733/1987 σχετικώς με τις κοινοπραξίες εκμετάλλευσης τεχνολογίας, οι οποίες αποτελούν συμφωνίες βάσει των οποίων δύο ή περισσότερα μέρη δημιουργούν ενιαίο τεχνολογικό έργο, για το οποίο παραχωρείται άδεια εκμετάλλευσης, όχι μόνο στα μέρη της κοινοπραξίας αλλά και σε τρίτους, και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη σύσταση και τη λειτουργία τους (βλ. Αιτιολογική Έκθεση σελ. 5-7, και «Ανακοίνωση της Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας 2014/C 89/03, παρ. 4.4). Μεταξύ άλλων, προβλέπεται ότι, με κοινή υπουργική απόφαση, είναι δυνατή η σύσταση κοινοπραξίας εκμετάλλευσης τεχνολογίας ειδικού σκοπού για την αντιμετώπιση κοινωνικών αναγκών, καθώς και η δημιουργία χρηματοδοτικών κεφαλαίων με σκοπό την προώθηση της τεχνολογικής ανάπτυξης σε συγκεκριμένα πεδία.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ (άρθρα 9-10) «Ρυθμίσεις για τα επιχειρηματικά πάρκα» τροποποιούνται και συμπληρώνονται διατάξεις του ν. 3982/2011 «Απλοποίηση της αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πάρκων και άλλες διατάξεις». Συγκεκριμένως, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν το μετοχικό κεφάλαιο των Εταιρειών Ανάπτυξης Επιχειρηματικών Πάρκων (Ε.ΑΝ.Ε.Π.), και παρέχεται η δυνατότητα και σε υπό σύσταση (Ε.ΑΝ.Ε.Π.) να αναλάβει την πρωτοβουλία ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου κατά τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 9). Επίσης, μεταξύ άλλων, καθορίζεται εκ νέου ο τρόπος υπολογισμού των απαιτούμενων θέσεων στάθμευσης σε κτήρια που ανεγείρονται σε Επιχειρηματικά Πάρκα, καθώς και σε κτήρια που κατασκευάστηκαν σε Βιομηχανικές Περιοχές (ΒΙ.ΠΕ.) και σε Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές (ΒΕ.ΠΕ.) βάσει παλαιότερων διατάξεων, και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την τμηματική ολοκλήρωση έργων υποδομής σε Επιχειρηματικά Πάρκα (Ε.Π.), όπως και θέματα που αφορούν τις υπηρεσίες (καθαριότητας, φωτισμού κοινοχρήστων χώρων, συλλογής απορριμμάτων κ.λπ.), τις οποίες παρέχουν οι Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις στον χώρο Επιχειρηματικού Πάρκου ή Άτυπης Βιομηχανικής Συγκέντρωσης (Α.Β.Σ.), και τα αντίστοιχα δημοτικά τέλη. Τέλος, προβλέπεται η απαλλαγή των επιχειρήσεων εφοδιαστικής του ν. 4302/2014 από τη διαδικασία προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης (Π.Π.Ε.), η σύσταση Επιτροπής Διαβούλευσης για την εξέταση των προτάσεων τροποποίησης υφιστάμενου κανονισμού λειτουργίας Επιχειρηματικού Πάρκου, και επεκτείνονται τα φορολογικά κίνητρα του ν. 3982/2011 στις επιχειρήσεις εφοδιαστικής που εγκαθίστανται σε Επιχειρηματικά Πάρκα (άρθρο 10).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ΄ (άρθρο 11) «Ρυθμίσεις για την περι-

βαλλοντική και λειτουργική εξυγίανση της Άτυπης Βιομηχανικής Συγκέντρωσης στην περιοχή των Οινοφύτων του νομού Βοιωτίας» προστίθενται άρθρα 56Α και 56Β μετά το άρθρο 56 του ν. 3982/2011. Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου (σελ. 8), «[ο] στόχος της προτεινόμενης ρύθμισης είναι διττός: α) η περιβαλλοντική εξυγίανση της λεκάνης απορροής του Ασωπού ποταμού και συνεπακόλουθα η προστασία της δημόσιας υγείας του πληθυσμού της περιοχής και β) η αναβάθμιση της τοπικής αλλά και εθνικής οικονομίας». Συγκεκριμένως, με τις διατάξεις του νέου άρθρου 56Α η περιοχή της Άτυπης Βιομηχανικής Συγκέντρωσης (Α.Β.Σ.) του Ασωπού ποταμού, όπως αυτή οριοθετείται στις προτεινόμενες διατάξεις, χαρακτηρίζεται ως περιοχή η οποία χρήζει περιβαλλοντικής και λειτουργικής εξυγίανσης και στην οποία μπορεί να ιδρυθεί, αποκλειστικώς, «Επιχειρηματικό Πάρκο Εξυγίανσης» (Ε.Π.Ε.) κατά τα ειδικώς οριζόμενα στο παρόν. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του νέου άρθρου 56Β εισάγονται ειδικές ρυθμίσεις για την ίδρυση και ανάπτυξη Επιχειρηματικού Πάρκου Εξυγίανσης στην εν λόγω περιοχή κατά παρέκκλιση από συγκεκριμένες ρυθμίσεις του ν. 3982/2011 για τα Επιχειρηματικά Πάρκα «λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υφιστάμενης και παγιωμένης κατάστασης της άτυπης βιομηχανικής συγκέντρωσης, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις είναι, ήδη, εγκατεστημένες και δομημένες στον χώρο και ως εκ τούτου υφίστανται ειδικές αντικειμενικές ανάγκες πολεοδομικής φύσης, καθώς και το μέγεθος του έργου» (Αιτιολογική Έκθεση σελ. 8). Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας Ανάπτυξης του Επιχειρηματικού Πάρκου Εξυγίανσης (Ε.ΑΝ.Ε.Π.), υποχρεωτικώς, ενός τουλάχιστον από τους φορείς α) Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, β) Δήμος Τανάγρας, γ) Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Σύνδεσμος Βιομηχανιών Στερεάς Ελλάδας» και δ) ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΕΤΒΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ Α.Ε.», και εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν τη δυνατότητα τμηματικής και σταδιακής ανάπτυξης και λειτουργίας του Ε.Π.Ε., την καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.ΑΝ.Ε.Π., την κατάρτιση της πολεοδομικής μελέτης, τη δυνατότητα περιορισμού των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων κατά τα ειδικώς οριζόμενα, την ίδρυση της Ε.Δ.Ε.Π. και της Ε.ΑΝ.Ε.Π. του Επιχειρηματικού Πάρκου Εξυγίανσης κ.λπ.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ (άρθρα 12-18) «Ρυθμίσεις για τα τεχνικά επαγγέλματα» ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, θέματα που αφορούν τα προσόντα (τίτλοι σπουδών, προϋπηρεσία κ.λπ.) και τις άδειες άσκησης διάφορων τεχνικών επαγγελμάτων (υδραυλικού, χειριστή μηχανημάτων τεχνικών έργων, τεχνίτη εγκαταστάσεων καύσης υγρών και αερίων καυσίμων, τεχνικού συντήρησης, επισκευής και επιτήρησης της λειτουργίας μηχανολογι-

κών εγκαταστάσεων σε βιομηχανίες και άλλες μονάδες, χειρισμού και επιτήρησης ατμολεβήτων, εργασιών ηλεκτροσυγκόλλησης και οξυγονοκόλλησης, συντήρησης, επισκευής και επιτήρησης λειτουργίας ψυκτικών και ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων κ.λπ., με την τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων (112, 113, 114 και 115/2012, 1/2013 και 108/2013).

Τέλος, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ´ (άρθρα 19-22) «Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας», μεταξύ άλλων, παρέχεται η δυνατότητα επιχορήγησης από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων, εμπορικών καταστημάτων, αγροτικών εκμεταλλεύσεων και λοιπών επιχειρήσεων και φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που πλήττονται από σεισμούς, για την αντιμετώπιση ζημιών (άρθρο 19), και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία ελέγχου για τη διαπίστωση παραβάσεων όσον αφορά τα συστήματα μέτρησης/μετρητές ποσότητας των καυσίμων των πρατηρίων υγρών καυσίμων (άρθρο 21), και τη δυνατότητα εγκατάστασης Κέντρων Αποθήκευσης και Διανομής σε περιοχές εκτός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων ή εκτός ορίων οικισμών προϋφιστάμενων του έτους 1923 ή οριοθετημένων συμφώνως προς τους όρους του από την 24.04.1985 προεδρικού διατάγματος, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις (άρθρο 22).

Το Μέρος Δεύτερο (άρθρα 23-27) περιλαμβάνει ρυθμίσεις αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ. Συγκεκριμένως, τροποποιείται το καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας «Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Μ.Ο.Δ.) Α.Ε.» (άρθρο 23), τίθενται διατάξεις που αφορούν στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας (άρθρο 24), ρυθμίζονται ζητήματα δημοσιονομικών διορθώσεων (άρθρο 25), τροποποιούνται διατάξεις του ν. 4314/2014 (άρθρο 26) και ρυθμίζονται θέματα πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (άρθρο 27).

Το Μέρος Τρίτο (άρθρα 28-39), το οποίο διαρθρώνεται σε δύο Κεφάλαια, περιλαμβάνει ρυθμίσεις αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων. Συγκεκριμένως, τροποποιούνται διατάξεις του ν. 4399/2016 ως προς ζητήματα προσαρμογής του στον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1084 (άρθρο 28), μη δημοσίευσης των αποφάσεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού για τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων (άρθρο 29), ενισχύσεων επενδύσεων μείζονος μεγέθους (άρθρο 30), περιορισμού των αρμοδιοτήτων της Επιστημονικής Επιτροπής του Αναπτυξιακού Συμβουλίου (άρθρο 31), εφαρμογής του κινήτρου της φορολογικής απαλλαγής από επιχειρήσεις που είχαν υπαχθεί στον ν. 3908/2011 (άρθρο 32) και

μεταβατικών διατάξεων του νόμου αυτού (άρθρο 33). Τροποποιούνται τα άρθρα 14B του ν. 3908/2011 (άρθρο 34) και 19 του ν. 2579/1998 (άρθρο 37), τίθενται ρυθμίσεις για επενδυτικά σχέδια που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις των νόμων 2601/1998, 3299/2004 και 3908/2011 (άρθρο 35), παρέχεται εξουσιοδότηση για την ίδρυση Ταμείων Χαρτοφυλακίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών και ορίζεται πού μπορούν να επενδύονται τα κεφάλαιά τους (άρθρο 36), και τροποποιούνται διατάξεις του α.ν. 89/1967 «Περί εγκαταστάσεως εν Ελλάδι αλλοδαπών Εμποροβιομηχανικών Εταιρειών» (άρθρα 38 και 39).

Το Μέρος Τέταρτο, υπό τον τίτλο «Λοιπές Διατάξεις» (άρθρα 40-57), περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις που αφορούν, καταρχάς, την απαγόρευση σύναψης δημόσιων συμβάσεων «με εξωχώριες εταιρείες από φορολογικά “μη συνεργάσιμα” κράτη κατά την έννοια των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 65 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» και κατά τροποποίηση του άρθρου 4 του ν. 3310/2005 (άρθρο 40), καθώς και την είσοδο και διαμονή στην Ελλάδα πολιτών τρίτης χώρας, «προκειμένου να πραγματοποιήσουν επένδυση που θα έχει θετικές επιπτώσεις στην εθνική ανάπτυξη και οικονομία», κατά τροποποίηση των σχετικών άρθρων του «Μεταναστευτικού Κώδικα» - ν. 4251/2014 (άρθρο 42). Περαιτέρω, παρέχεται η δυνατότητα παράτασης υφιστάμενων μισθώσεων ακινήτων οι οποίες αφορούν σε ακίνητα στα οποία στεγάζονται επιχειρήσεις με εκμισθωτή το Δημόσιο, ν.π.δ.δ., τους Ο.Τ.Α. ή φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα πλην της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε.) συμφώνως προς τα ειδικότερα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 41). Προτείνονται, μεταξύ άλλων, διατάξεις «που θα διευκολύν[ουν] τις Αναθέτουσες Αρχές στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων (...) θα συμβάλουν στην επιτάχυνση των διαδικασιών (...) θα καλύψουν νομικά κενά και θα αποσαφηνίσουν το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 19), κατά τροποποίηση του ν. 4412/2016 για τις δημόσιες συμβάσεις (άρθρο 43). Επί των εν λόγω διατάξεων, όπως και επί των διατάξεων του προς ψήφιση άρθρου 40, έχουν εκδοθεί οι Α13, Α14 και Α17/2018 Γνώμες της «Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων» - Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ (άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ), υποπερ. αα) ν. 4013/2011), καθώς και Γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατ' άρθρο 1 παρ. 1 περ. κη) του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο (ν. 4129/2013). Ειδικότερα, και ιδίως, εισάγονται εξαιρέσεις από τις γενικές ρυθμίσεις, ως προς τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης με διαπραγμάτευση, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, «προκειμένου να απλουστευθεί η διαδικασία ανάθεσης των συμβάσεων αυτών» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 19), περιορίζεται ο προσυμβατικός έ-

λεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 98 παρ. 1 περ. β) του Συντάγματος), καταρχήν, στην αρχική σύμβαση «Δυναμικού Συστήματος Αγορών» τρέχουσας χρήσης, καθώς στην προς εκτέλεση «Συμφωνία-Πλαίσιο» (παρ. 2, 4, 31 και 32 του άρθρου 43), ρυθμίζεται η διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, αναλόγως προς την εκτιμώμενη αξία της, παρ. 15 και 37), καθώς και οι σχετικές προθεσμίες, επεκτείνεται στις συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των εξήντα χιλιάδων ευρώ το ανασταλτικό αποτέλεσμα της άσκησης ένστασης κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής (παρ. 19 και 20) και εισάγεται και επί προσφυγής του αναδόχου κατά πράξης του φορέα εκτέλεσης που του επιβάλλει κυρώσεις. Προβλέπονται, εξ άλλου, εκτός της ενιαίας δικαιοδοσίας του Διοικητικού Εφετείου επί ενδίκου βοηθήματος κατά της ως άνω πράξης ανεξαρτήτως της φύσης της εκτελούμενης σύμβασης (παρ. 23), προθεσμίες για τη διεκπεραίωση της διαγωνιστικής διαδικασίας (παρ. 28) και εξαιρέσεις από το ανασταλτικό αποτέλεσμα της προδικαστικής προσφυγής ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.) (παρ. 41), και εισάγεται δυνατότητα υποβολής συμπληρωματικής αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξης και περιορισμός στην εξουσία ελέγχου της εν λόγω Αρχής (παρ. 42-43). Επίσης, διευκρινίζεται ότι η εταιρεία με την επωνυμία «ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.» και τον διακριτικό τίτλο «Δ.Ε.Θ. - HELEXPO Α.Ε.» (άρθρο 12 του ν. 4109/2013), η οποία «δεν υπάγεται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (...) και λειτουργεί κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας» (όπ. π.), δεν συνάπτει δημόσιες συμβάσεις, κατά την έννοια του ν. 4412/2016 (άρθρο 45 του νομοσχεδίου), ρυθμίζονται ζητήματα υπαίθριου εμπορίου, του «Συντονιστικού Κέντρου Εμποτείας Αγοράς και Αντιμετώπισης Παραεμπορίου (ΣΥ.ΚΕ.Α.Α.Π.)» του ν. 4497/2017 (άρθρο 46), και άλλα ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (άρθρα 47-49). Περαιτέρω, επεκτείνεται «σε όλα τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου της Κεντρικής Κυβέρνησης, κατά την έννοια της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143)», η εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3429/2005 για τις δημόσιες επιχειρήσεις οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση κατάρτισης εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας, επιχειρησιακού σχεδίου, καθώς και κυρώσεις σε βάρος των δημοσίων επιχειρήσεων και των μελών των διοικητικών συμβουλίων τους (άρθρο 50), ρυθμίζονται ζητήματα επιχειρήσεων οι οποίες συνιστώνται στο πλαίσιο του θεσμού «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» (άρθρο 51) και ανακατανομής κενών οργανικών θέσεων προσωπικού στον Συνήγορο του Καταναλωτή (άρθρο 52), εισάγεται νέος «Οργανισμός και Κανονισμός Λειτουργίας Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.)», κατά κατάργηση των σχετικών π.δ. 122 και 123/2012 (άρ-

θρο 53), δυνατότητα απόσπασης προσωπικού στη Γενική Γραμματεία Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, κατά παρέκκλιση από τις ρυθμίσεις του «Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας» του ν. 4440/2016 (άρθρο 54), χρηματικά έπαθλα, στο πλαίσιο της πολιτικής «Μένω Ελλάδα – Επιστρέφω Ελλάδα – Γέφυρες Συνεργασίας/Γνώσης» (άρθρο 55), και «Δομές Στήριξης Επιχειρήσεων (ΔΣΕ)» στα κατά τόπους Επιμελητήρια (άρθρο 56). Τέλος, ρυθμίζονται ζητήματα χορήγησης «προσωπικής διαφοράς» του ν. 4354/2015 σε υπαλλήλους του Δημοσίου (άρθρο 57).

Στο Μέρος Πέμπτο (άρθρα 58-66), υπό τον τίτλο «Σύσταση Φορέα Διοίκησης, Διαχείρισης και Αξιοποίησης Ακινήτων και Εγκαταστάσεων της Πανελληνίας Έκθεσης Λαμίας», περιλαμβάνονται διατάξεις οι οποίες αφορούν τη σύσταση και λειτουργία ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Φορέας Διοίκησης, Διαχείρισης και Αξιοποίησης Ακινήτων και Εγκαταστάσεων Πανελληνίας Έκθεσης Λαμίας Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.» και τον διακριτικό τίτλο «Φορέας Π.Ε.Λ. Αναπτυξιακή Α.Ε. Ο.Τ.Α.». Μεταξύ άλλων, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την έδρα και το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας (άρθρα 58 και 61), τον σκοπό (άρθρο 59), το Διοικητικό Συμβούλιο (άρθρο 60), τους πόρους (άρθρο 62) και το προσωπικό της (άρθρο 63). Επίσης, προβλέπεται η παραχώρηση από το Ελληνικό Δημόσιο στη συνιστώμενη εταιρεία του ακινήτου της Πανελληνίας Έκθεσης Λαμίας (Π.Ε.Λ.), κατά χρήση, χωρίς αντάλλαγμα, για χρονικό διάστημα τριάντα (30) ετών, προς αξιοποίηση, διαχείριση και εκμετάλλευση, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις (άρθρο 64), καταργείται το ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Πανελλήνια Έκθεση Λαμίας», με έδρα την Λαμία, το οποίο συνεστήθη με τις διατάξεις του ν. 214/1975, και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα (άρθρα 65 και 66).

Στο Μέρος Έκτο περιλαμβάνονται καταργητικές και μεταβατικές διατάξεις (άρθρο 67).

Με το Μέρος Έβδομο (άρθρα 68-84) εισάγεται «Πρόγραμμα επιδότησης αποπληρωμής στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων με υποθήκη σε κύρια κατοικία».

Ειδικότερα, στο άρθρο 68 ορίζεται το πεδίο εφαρμογής των προτεινόμενων διατάξεων και οι σωρευτικώς, κατά την υποβολή της αίτησης για την υπαγωγή, συντρέχουσες προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, και ρητώς προβλέπεται, ότι από τις εν λόγω διατάξεις δεν καταλαμβάνονται οφειλές, για τις οποίες κατά τον χρόνο υποβολής της σχετικής αίτησης υπάρχει εκκρεμής αίτηση ρύθμισης είτε έχουν ρυθμισθεί συμφώνως προς τις διατάξεις των άρθρων 99 επ. του ν. 3588/2007, 61 έως 67 του ν. 4307/2014 ή τον ν. 4469/2017. Στο άρθρο 69 δίνονται ορισμοί για την εφαρμογή των διατάξεων

του συγκεκριμένου τμήματος του νομοσχεδίου. Με τις διατάξεις του άρθρου 70 τίθενται τα κριτήρια προσδιορισμού της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, που είναι αναγκαία για τη διαπίστωση της επιλεξιμότητας. Στο άρθρο 71 προσδιορίζεται το ηλεκτρονικό μέσο (πλατφόρμα), μέσω του οποίου θα πραγματοποιείται, αποκλειστικώς, η διαδικασία για τη ρύθμιση οφειλών, που προτείνεται με τις προκείμενες διατάξεις. Στο άρθρο 72 ορίζονται οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις υποβολής της -επέχουσας θέση υπεύθυνης δήλωσης- ηλεκτρονικής αίτησης, τα στοιχεία του περιεχομένου της, τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά, καθώς και η αυτοματοποιημένη μεταφόρτωση τους από τις βάσεις δεδομένων της Φορολογικής Διοίκησης και των πιστωτικών ιδρυμάτων, τίθεται η έκταση άρσης του τραπεζικού και φορολογικού απορρήτου, και προβλέπονται, μεταξύ άλλων, οι συνέπειες της ψευδούς δήλωσης, πέραν των ποινικών συνεπειών. Με τις διατάξεις του άρθρου 73 θεσπίζεται στάδιο αυτόματου προελέγχου της επιλεξιμότητας, καθώς και απόρριψης της αίτησης, εφόσον δεν πληρούνται τα από τον νόμο τεθέντα κριτήρια. Με τις διατάξεις του άρθρου 74 καθορίζεται η πρόοδος της διαδικασίας μετά το στάδιο του ανωτέρω προελέγχου και, συγκεκριμένως, ορίζεται η εξέλιξη της συναινετικής ρύθμισης, η κοινοποίηση στους πιστωτές της αίτησης, η δυνατότητα διατύπωσης εκ μέρους τους κοινής ή μη πρότασης, τυχόν αποδοχή της οποίας εκ μέρους του αιτούντος οφειλέτη έχει ως συνέπεια να καθίσταται αυτή εκτελεστός τίτλος, τίθενται δε και οι προϋποθέσεις, υπό τις οποίες η διαδικασία θεωρείται περατωθείσα. Στο άρθρο 75 τίθενται οι όροι προστασίας της κύριας κατοικίας του αιτούντος από την αναγκαστική ρευστοποίηση. Στο άρθρο 76 ρυθμίζεται η συνεισφορά του Δημοσίου στις μηνιαίες καταβολές, που προσδιορίζονται κατ' εφαρμογή του προηγούμενου άρθρου, η διάρκεια της συνεισφοράς, οι προϋποθέσεις (συναινετική ή δικαστική ρύθμιση των οφειλών) και το ποσό της συνεισφοράς, οι οποίες επανεξετάζονται αυτεπαγγέλτως κάθε έτος, οι προϋποθέσεις υποβολής εκ μέρους του οφειλέτη αιτήματος μεταρρύθμισης της συνεισφοράς και οι προϋποθέσεις διακοπής της, και ορίζεται το ακατάσχετο της συνεισφοράς. Με τις διατάξεις του άρθρου 77 ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη δικαστική προστασία για τον οφειλέτη, ο οποίος, είτε δεν κρίθηκε επιλέξιμος, είτε, ενώ κρίθηκε επιλέξιμος, δεν επιτεύχθηκε συμφωνία με έναν ή περισσότερους από τους πιστωτές. Στο άρθρο 78 τίθενται οι προϋποθέσεις προσωρινής δικαστικής προστασίας του οφειλέτη, που κρίθηκε επιλέξιμος κατά τον προέλεγχο επιλεξιμότητας, ήτοι αναστολής κάθε πλειστηριασμού της κύριας κατοικίας του. Στον οφειλέτη που κρίθηκε μη επιλέξιμος αναγνωρίζεται το δικαίωμα αναστολής του πλειστηριασμού κατά το άρθρο 1000 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και αποκλείεται, καθ' όσον τον αφορά, η εφαρμογή του

άρθρου 781 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (αίτημα και χορήγηση προσωρινής διαταγής). Στο άρθρο 79 ορίζεται ότι, μετά την επίτευξη συναινετικής ή δικαστικής ρύθμισης με τουλάχιστον ένα πιστωτή, δεν επιτρέπεται η επίσηυση αναγκαστικής εκτέλεσης στην κύρια κατοικία του αιτούντος, η λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατ' αυτής, αλλά ούτε η επ' αυτής εγγραφή υποθήκης ή η τροπή προσημείωσης υποθήκης σε υποθήκη, εκτός εάν δεν έχει επιτευχθεί συναινετική ή δικαστική ρύθμιση των οφειλών, οπότε χωρεί αναγκαστική εκτέλεση, συμφώνως προς τις οριζόμενες προϋποθέσεις. Στο άρθρο 80 προβλέπεται δικαίωμα του θιγόμενου πιστωτή να επισπεύσει αναγκαστική εκτέλεση και στην κύρια κατοικία του αιτούντος, εάν αυτός καταστεί υπερήμερος ως προς τις μηνιαίες καταβολές της συναινετικής ή δικαστικής ρύθμισης για ποσό καθυστέρησης που υπερβαίνει, αθροιστικώς, την αξία τριών μηνιαίως δόσεων. Στο άρθρο 81 ορίζονται οι συνέπειες της επιτυχούς ολοκλήρωσης της ρύθμισης. Με τις διατάξεις του άρθρου 82 τίθενται εξουσιοδοτικές διατάξεις προς εφαρμογή των φερόμενων προς συζήτηση και ψήφιση διατάξεων του παρόντος Μέρους, ενώ στο άρθρο 83 τίθενται τελικές διατάξεις για τις ανάγκες εφαρμογής του νόμου, μεταξύ δε αυτών, στην παράγραφο 6, προβλέπεται δικαίωμα των φυσικών προσώπων, των οποίων εκκρεμεί προς συζήτηση σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό αίτηση του άρθρου 4 του ν. 3869/2010, να υποβάλουν αίτηση κατά τις προκειμένες διατάξεις και, εφόσον επιτευχθεί ρύθμιση, να επέρχεται κατάργηση της εκκρεμούς δίκης. Ορίζεται, επίσης, ότι πρόσωπα που υποβάλλουν αίτηση δικαστικής προστασίας, ως μη επιλέξιμοι αιτούντες ή κριθέντες επιλέξιμοι χωρίς επίτευξη συμφωνίας με έναν ή περισσότερους από τους πιστωτές, κατά τις παρούσες διατάξεις, πρέπει προηγουμένως να παραιτηθούν από την αίτηση του άρθρου 4 του ν. 3869/2010. Τέλος, στο άρθρο 84 ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος Μέρους.

Στο Μέρος Όγδοο (άρθρα 85-96), υπό τον τίτλο «Λοιπές Διατάξεις», περιλαμβάνονται διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και Οικονομικών.

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του άρθρου 85 τροποποιούνται και συμπληρώνονται διατάξεις του ν. 4481/2017 σχετικώς με τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Στα άρθρα 86 έως και 91 περιλαμβάνονται διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταξύ άλλων, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη συγκρότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΚΕ.Σ.Π.Α.) και τη διάθεση κονδυλίων από το Πράσινο Ταμείο προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την κάλυψη της συμμετοχής του στην υλοποίηση ευ-

ρωπαϊκών προγραμμάτων (άρθρο 86), και θέματα που αφορούν τη διαδικασία πρόσληψης προσωπικού με συμβάσεις μίσθωσης έργου σε χρηματοδοτούμενα από ευρωπαϊκούς πόρους προγράμματα (άρθρο 87). Επίσης, τροποποιούνται και συμπληρώνονται διατάξεις του ν. 4519/2018 «Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και άλλες διατάξεις». Μεταξύ άλλων, παρέχεται η δυνατότητα θέσπισης εισιτηρίου εισόδου σε ειδικώς προσδιορισμένες θέσεις του Δικτύου Natura 2000, το οποίο αποτελεί πόρο του οικείου Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα (άρθρο 88), ρυθμίζονται θέματα πρόσληψης προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (άρθρο 89), παρέχεται η δυνατότητα τροποποίησης του Εσωτερικού Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, όσον αφορά τη σύσταση οργανικών θέσεων προσωπικού ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα (άρθρα 90-91). Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 92 παρατείνεται η προθεσμία υποβολής των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης και οικονομικών συμφερόντων από τα υπόχρεα προς υποβολή των σχετικών δηλώσεων πρόσωπα κατά τα ειδικώς οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη. Με τις διατάξεις του άρθρου 93 εισάγονται ρυθμίσεις σχετικώς με πιστωτικά υπόλοιπα παρακρατούμενων φόρων πιστωτικών ιδρυμάτων, εφαρμοζόμενες σε εκκρεμείς υποθέσεις, τόσο ενώπιον των δικαστηρίων όσο και ενώπιον της φορολογικής αρχής, κατά την έννοια και των δεύτερου και τρίτου εδαφίων της παραγράφου 2 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017, συμφώνως προς τα ειδικώς οριζόμενα στις προτεινόμενες διατάξεις. Το άρθρο 94 περιλαμβάνει ρυθμίσεις για την «Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου Α.Ε.» (ΕΤ.Α.Δ.), και με τις διατάξεις του άρθρου 95 ρυθμίζονται ζητήματα φορολογικής μεταχείρισης χρεωστικών ομολόγων, που εκδίδονται από πιστωτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι λειτουργούν ως πιστωτικά ιδρύματα. Τέλος, στο άρθρο 96 ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος.

Β. Όπως παγίως επισημαίνεται στις εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας [βλ., ενδεικτικώς, Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 19.11.2013 επί του Νομοσχεδίου «Προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2011/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2011 περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης (L 88/45/4.4.2011)», ν. 4213/2013], οι Οδηγίες δεσμεύουν κάθε κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνονται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνουν την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των ε-

θνικών αρχών [βλ. άρθρο 288 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 249 της ΣυνθΕΚ) ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σελ. 171-2]. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν εθνικά μέτρα μεταφοράς, διατηρώντας, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την ελευθερία να επιλέξουν τον τρόπο μεταφοράς. Ωστόσο, η επιλογή των σχετικών μέσων είναι συνάρτηση του αποτελέσματος που επιδιώκει η Οδηγία (βλ. Β. Σκουρή (επιμ.), Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σελ. 1507 επ.). Συμφώνως προς πάγια νομολογία του ΔΕΕ, «οι διατάξεις μιας οδηγίας πρέπει να εφαρμόζονται μέσω κανόνων αναμφισβήτητης δεσμευτικότητας, με την απαιτούμενη εξειδίκευση, ακρίβεια και σαφήνεια, ώστε να πληρούται η απαίτηση της ασφάλειας δικαίου η οποία επιβάλλει, στην περίπτωση κατά την οποία μια οδηγία αποβλέπει στη γένεση δικαιωμάτων για τους ιδιώτες, να μπορούν οι δικαιούχοι να έχουν πλήρη γνώση των δικαιωμάτων τους» [ΔΕΕ της 16.7.2009, υπόθ. C427/07, σκέψη 55, με εκεί παραπεμπόμενη νομολογία ή, με άλλη διατύπωση, ΔΕΚ της 23.3.1995 C365/93 (Επιτροπή/Ελλάδα), σκέψη 9, συμφώνως προς την οποία, είναι «(...) απαραίτητο το συγκεκριμένο εθνικό δίκαιο να εξασφαλίζει πράγματι την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας από την εθνική διοίκηση, η νομική κατάσταση που διαμορφώνεται βάσει του δικαίου αυτού να είναι αρκετά ακριβής και σαφής και οι δικαιούχοι να έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν το πλήρες περιεχόμενο των δικαιωμάτων τους και, ενδεχομένως, να τα προβάλουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων»]. Περαιτέρω, «(...) η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν απαιτεί, κατ' ανάγκη, τυπική και κατά γράμμα επανάληψη των διατάξεων της οδηγίας σε ρητή και ειδική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, μπορεί δε να αρκεί ένα γενικό νομικό πλαίσιο, εφόσον αυτό εξασφαλίζει αποτελεσματικά την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας με επαρκώς σαφή και συγκεκριμένο τρόπο (...)» (ΔΕΕ της 16.7.2009, υπόθ. C-427/07, σκέψη 54, με παραπεμπόμενη σχετική νομολογία).

II. Γενικές Παρατηρήσεις

1. Επί των τίτλων των Κεφαλαίων του Μέρους Τρίτου

Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, οι τίτλοι των Κεφαλαίων του Μέρους Τρίτου του παρόντος πρέπει να αντικατασταθούν ως εξής: «ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ» και «ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ Α.Ν. 89/1967».

2. Επί του τίτλου του Παραρτήματος Α΄

Για λόγους συντακτικής αρτιότητας ο τίτλος του Παραρτήματος Α΄ πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΩΝ ΚΟΡΥΦΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Η ΟΠΟΙΑ ΧΡΗΣΕΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ».

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 1

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις ενσωματώνονται στην ελληνική έννομη τάξη οι διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2016 «περί προστασίας της τεχνολογίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους». Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη, «[μ]ετά το άρθρο 22 του ν. 1733/1987 (Α΄ 171) προστίθενται άρθρα 22Α, 22Β, 22Γ, 22Δ, 22Ε, 22ΣΤ, 22Ζ, 22Η, 22Θ, 22Ι και 22Κ (...)». Όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 1), η ως άνω ενσωμάτωση πραγματοποιείται με την προσθήκη νέων άρθρων (22Α-22Κ) μετά το άρθρο 22 του ν. 1733/1987, χάριν ενότητας δικαίου, καθότι η προτεινόμενη ρύθμιση για τα εμπορικά απόρρητα θεματικά εντάσσεται στον ν. 1733/1987 και, συγκεκριμένα, στο τέταρτο μέρος αυτού με τίτλο «Μεταφορά Τεχνολογίας» (τα βιομηχανικά απόρρητα περιλαμβάνονται ήδη στο άρθρο 21 παράγραφος 1 εδάφιο ε΄).

Δεδομένου ότι διά του παρόντος ενσωματώνεται το σύνολο των διατάξεων της ως άνω Οδηγίας, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο οι διατάξεις του παρόντος να αποτελέσουν ξεχωριστό «ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ» στον ν. 1733/1987 μετά το άρθρο 22, με τον αντίστοιχο τίτλο, και να αναριθμηθούν αντιστοίχως τα λοιπά τρία Μέρη του ως άνω νόμου.

2. Επί του άρθρου 3 παρ. 1

Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη, στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 1733/1987 προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Ο ΟΒΙ είναι αυτοχρηματοδοτούμενος τεχνολογικός φορέας σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 45 του άρθρου 2 του ν. 4310/2014 (Α΄ 258) και εποπτεύεται από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4512/2018 (Α΄ 5)».

Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι στην ισχύουσα διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 1733/1987 ορίζεται ότι: «Συνιστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία “Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας” (Ο.Β.Ι.) που εδρεύει στην Αθήνα και εποπτεύεται από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης». Επίσης, παρατηρείται ότι, μετά την τροποποίηση του άρθρου 2 του ν. 4310/2014 από το άρθρο 2 του ν. 4386/2016, ο όρος «τεχνολογικός φορέας» περιλαμβάνεται στην περ. 39 του άρθρου 2 του ως άνω νόμου.

Υπό το φως των ανωτέρω, η προτεινόμενη διάταξη (νέο εδάφιο στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 1733/1987) πρέπει, για λόγους ακριβολογίας και νομοτεχνικής αρτιότητας, να αντικατασταθεί ως εξής: «Ο ΟΒΙ είναι αυτοχρη-

ματοδοτούμενος τεχνολογικός φορέας συμφώνως προς τις διατάξεις της περ. 39 του άρθρου 2 του ν. 4310/2014 (Α΄ 258), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 2 του ν. 4386/2016 και ισχύει».

3. Επί του άρθρου 10 παρ. 3, 4 και 5

1. Για λόγους σαφήνειας, το τέταρτο εδάφιο της παρ. 3 του παρόντος πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Στην περίπτωση αυτή, η ανάπτυξη και λειτουργία του επιχειρηματικού πάρκου μπορεί να γίνεται σε δύο φάσεις και σε δύο (2) διακριτά τμήματα αυτού, σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο». Σημειώνεται ότι η διατύπωση της προτεινόμενης να τροποποιηθεί διάταξης είναι: «Στην περίπτωση αυτή, η υλοποίηση της ανάπτυξης και λειτουργίας αυτού μπορεί (...)».

2. Στη διάταξη της παρ. 4 ορίζεται ότι: «Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 56 του ν. 3982/2011 προστίθεται εδάφιο ως εξής: “Για την εκπλήρωση της προϋπόθεσης της περίπτωσης ε΄ της παραγράφου 2, προσμετρώνται οι επιφάνειες όλων των υφισταμένων κτηριακών υποδομών που εξυπηρετούν δραστηριότητες του άρθρου 43”».

Εν προκειμένω, το προτεινόμενο εδάφιο πρέπει να προστεθεί στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 56 του ν. 3982/2011.

3. Στη διάταξη της παρ. 5 ορίζεται ότι: «Ο Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, στα διοικητικά όρια του οποίου είναι εγκαταστημένη η ΕΑΝΕΠ ή η ΕΔΕΠ ή υφίσταται άτυπη βιομηχανική συγκέντρωση για την οποία έχει εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 56, παρέχει στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις στον χώρο του επιχειρηματικού πάρκου ή την Άτυπη Βιομηχανική Συγκέντρωση, τις ίδιες υπηρεσίες που παρέχει και στις λοιπές περιοχές που βρίσκονται στα διοικητικά του όρια, όπως υπηρεσίες καθαριότητας, φωτισμού κοινοχρήστων χώρων, συλλογής απορριμμάτων, ανταποδοτικά, με τα εισπραττόμενα, δημοτικά τέλη. Κατ’ εξαίρεση, η ΕΑΝΕΠ ή η ΕΔΕΠ μπορεί να συνάπτει συμβάσεις με τον οικείο Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού για την ανάθεση σ’ αυτήν μέρους ή του συνόλου των ως άνω υπηρεσιών, με ανάλογη μεταβίβαση των δημοτικών τελών. (...) Αν, μετά από πρόταση προς τον αρμόδιο Ο.Τ.Α. για την υπογραφή της σύμβασης, αυτή δεν συναφθεί, τότε μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών ο Υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης εκδίδει διαπιστωτική απόφαση με την οποία το ογδόντα τοις εκατό (80%) των καταβαλλομένων τελών από τις επιχειρήσεις εντός του οργανωμένου υποδοχέα που εισπράττονται από τη Δ.Ε.Η. αποδίδεται στην ΕΑΝΕΠ ή ΕΔΕΠ (...) για κάλυψη κοινοχρήστων δαπανών. Στην περίπτωση αυτή, η ΕΑΝΕΠ/ΕΔΕΠ αναλαμβάνει να παρέχει, στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις στον χώρο του επιχειρηματικού πάρκου ή την ΑΒΣ, τις ως άνω ανταποδοτικές υπηρεσίες, σύμφω-

να με τις προβλέψεις του οικείου Κανονισμού Λειτουργίας. Το εναπομείναν είκοσι τοις εκατό (20%) των καταβαλλομένων τελών που αποδίδεται στον Ο.Τ.Α., θεωρείται ανταποδοτικό τέλος για την λειτουργία του επιχειρηματικού πάρκου ή της ΑΒΣ εντός των διοικητικών του ορίων.»

Σχετικώς σημειώνεται ότι η Εταιρία Ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου (Ε.ΑΝ.Ε.Π.) και η Εταιρία Διαχείρισης Επιχειρηματικού Πάρκου (Ε.Δ.Ε.Π) είναι ανώνυμες εταιρείες του ν. 2190/1920 οι οποίες αναλαμβάνουν τη σύνταξη και πραγματοποίηση του Επιχειρηματικού Σχεδίου και την ανάπτυξη, τη διοίκηση και τη διαχείριση Επιχειρηματικού Πάρκου (άρθρα 41 παρ. 7 και 8, 45 και 58 ν. 3982/2011). Συνεπώς, στη περίπτωση των Άτυπων Βιομηχανικών Συγκεντρώσεων (Α.Β.Σ.) για τις οποίες έχει εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 56 (δηλαδή έχουν χαρακτηριστεί ως περιοχές που χρήζουν περιβαλλοντικής εξυγίανσης με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής), δεν υφίσταται Ε.ΑΝ.Ε.Π. ή Ε.Δ.Ε.Π. ώστε να μπορεί να παρέχει τις ως άνω αναφερόμενες υπηρεσίες.

4. Επί του άρθρου 11

Δεδομένου ότι το άρθρο 11 περιλαμβάνει μία μόνον παράγραφο, στην αρχή του πρώτου εδαφίου πριν το άρθρο 56Α πρέπει να διαγραφεί ο αριθμός 1.

Περαιτέρω, στην περ. (1) της παρ. 3. β) του προτεινόμενου νέου άρθρου 56B του ν. 3982/2011 γίνεται αναφορά στην απόφαση της παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 3982/2011, ενώ πρόκειται για την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου 47 του εν λόγω νόμου.

5. Επί των άρθρων 12 παρ. 2, 13 παρ. 2, 14 παρ. 2, 15 παρ. 1. α, 16 παρ. 2 και 17 παρ. 7

Συμφώνως προς τις ως άνω διατάξεις, στο κείμενο των ακόλουθων διατάξεων των αντίστοιχων προεδρικών διαταγμάτων (112, 113, 114, 115/2012, 1/2013 και 108/2013) προστίθεται διάταξη ως εξής: «Αν δεν συγκροτηθεί η αρμόδια εξεταστική επιτροπή στην Περιφέρεια του ενδιαφερομένου, η αίτηση εξετάζεται από συλλογικό όργανο που συγκροτείται για το σκοπό αυτό από τον Περιφερειάρχη, σύμφωνα με την περίπτωση ιβ΄ της παρ. 1 του άρθρου 159 του ν. 3852/2010 (Α΄87), το οποίο και συντάσσει αντίστοιχο πρακτικό προϋπηρεσίας». Σημειώνεται ότι, συμφώνως προς την περίπτωση ιβ΄ της παρ. 1 του άρθρου 159 του ν. 3852/2010, μία εκ των αρμοδιοτήτων του Περιφερειάρχη είναι η συγκρότηση συλλογικών οργάνων, εφόσον αυτή δεν ανατίθεται από τον νόμο σε άλλα όργανα.

Εν προκειμένω, θα ήταν σκόπιμο να προβλέπεται στις προτεινόμενες δια-

τάξεις ο αριθμός των μελών των εν λόγω συλλογικών οργάνων και τα κριτήρια επιλογής τους (επί παραδείγματι, ιδιότητα, προσόντα κ.λπ.).

6. Επί του άρθρου 18 παρ. 2

Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη, διά της οποίας αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 2 της 7667/520/Φ.Γ.9.6.4.(Γ)/2013 κοινής υπουργικής απόφασης (ΦΕΚ Β΄ 1447): «(...) Τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής διορίζονται για θητεία δύο (2) ετών, η οποία μπορεί να παραταθεί μία φορά για ίσο χρόνο. Η ιδιότητα του μέλους της εξεταστικής επιτροπής μπορεί να αποκτηθεί ξανά με την πάροδο δύο (2) ετών. (...) η απαιτούμενη πάροδος των δύο (2) ετών, δεν ισχύει σε περίπτωση αδυναμίας εξεύρεσης νέων μελών με τα κατάλληλα σχετικά προσόντα και ο εκ νέου διορισμός των μελών πρέπει να είναι προς τούτο ειδικά αιτιολογημένος. Η αντικατάσταση μέλους πριν από τη λήξη της θητείας του είναι δυνατή αν αυτό αποβιώσει, παραιτηθεί, χάσει την ιδιότητα βάσει της οποίας ορίστηκε ως μέλος της εξεταστικής επιτροπής, καθώς και για λόγο αναγόμενο στην πλημμελή άσκηση των καθηκόντων του. Στην τελευταία περίπτωση, η πράξη αντικατάστασης πρέπει να είναι προς τούτο ειδικά αιτιολογημένη. Κατ' εξαίρεση, η αντικατάσταση μέλους πριν από τη λήξη της θητείας του είναι δυνατή, αν το νέο μέλος είναι κάτοχος του πιστοποιητικού κατηγορίας Ι του Κανονισμού (ΕΚ) 303/2008 ή του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/2067 και αντικαθιστά μέλος που δεν διαθέτει το εν λόγω πιστοποιητικό».

Επισημαίνεται ότι, συμφώνως προς την παρ. 1 του άρθρου 2 της ως άνω τροποποιούμενης κ.υ.α., οι εξετάσεις για την απόκτηση των αδειών διενεργούνται από μία ή περισσότερες τριμελείς εξεταστικές επιτροπές, οι οποίες συγκροτούνται με απόφαση του Περιφερειάρχη, στην έδρα της οικείας Περιφέρειας. Στη συγκρότηση των εξεταστικών επιτροπών μετέχουν ένας υπάλληλος της αρμόδιας υπηρεσίας της Περιφέρειας για τη χορήγηση των αδειών, ένας εκπρόσωπος του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Ε.Π.) και ένας εκπρόσωπος της οικείας Ομοσπονδίας με τον αναπληρωτή τους. Οι εκπρόσωποι του Ε.Ο.Π.Ε.Π. και της Ομοσπονδίας προτείνονται με τους αναπληρωτές τους από τους φορείς αυτούς, μετά από πρόσκληση του Περιφερειάρχη. Εάν ο φορέας δεν ορίσει τον εκπρόσωπό του εντός τριάντα ημερών από τη λήψη της σχετικής πρόσκλησης, η επιτροπή συγκροτείται χωρίς τη συμμετοχή εκπροσώπου του εν λόγω φορέα, στη θέση του οποίου ορίζεται υπάλληλος από οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία της οικείας Περιφέρειας. Περαιτέρω, συμφώνως προς το άρθρο 3 παρ. 1 της εν λόγω κ.υ.α. που αφορά τα προσόντα των μελών της επιτροπής [όπως τροποποιήθηκε από την υπουργική α-

πόφαση 128516/392/Φ.350/2017 (ΦΕΚ Β` 4260/06.12.2017)], «(...) τουλάχιστον ένα μέλος των εξεταστικών επιτροπών πρέπει να διαθέτει πιστοποιητικό κατηγορίας Ι του Κανονισμού 303/2008/ΕΚ ή του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/2067. Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό, η επιτροπή υποστηρίζεται από έναν εμπειρογνώμονα που προτείνεται από το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, κάτοχο του πιστοποιητικού αυτού».

Κατά τα ανωτέρω, παρέχεται η δυνατότητα, κατ' εξαίρεση, αντικατάστασης μέλους των τριμελών εξεταστικών επιτροπών πριν από τη λήξη της θητείας του, εάν το νέο μέλος είναι κάτοχος του ως άνω πιστοποιητικού και αντικαθιστά μέλος που δεν το διαθέτει. Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι, στην προτεινόμενη διάταξη, δεν υπάρχει πρόβλεψη σχετικώς με το ποιο από τα, ήδη, διορισμένα μέλη της επιτροπής θα αντικαθίσταται, πριν από τη λήξη της θητείας του, σε περίπτωση εμφάνισης κατόχου του εν λόγω πιστοποιητικού.

Συναφώς σημειώνεται ότι όταν οι σχετικές διατάξεις προβλέπουν θητεία των μελών του διοικητικού οργάνου, η αντικατάσταση του μέλους που έχει διορισθεί πριν από τη λήξη της θητείας επιτρέπεται μόνο για σοβαρό λόγο σχετικό με την άσκηση των καθηκόντων του (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας άρθρο 13 παρ. 6), η δε πράξη αντικατάστασης πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένη (ΣτΕ 2028/1981). Η μη νόμιμη αντικατάσταση μέλους συνεπάγεται κακή συγκρότηση του συλλογικού οργάνου. Ο κανόνας αυτός έχει εφαρμογή και όταν ο νόμος ορίζει ότι το συλλογικό όργανο συγκροτείται όχι κατά τρόπο πάγιο, αλλά με σκοπό την εκπλήρωση κάποιου συγκεκριμένου έργου (ΣτΕ 508/1991) (βλ. Ε. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, τόμος 1, 2017, σελ. 120, και Β. Γκέρτσου, Δ. Πυργάκη, Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, 2015, σελ. 211-213) (βλ., επίσης, ενδεικτικώς, ΝΣΚ 282/2017, ΣτΕ 1784/2012 επταμ., ΣτΕ 1711/2011 επταμ., ΣτΕ 3973/2010, ΣτΕ 3370/2077).

7. Επί του άρθρου 22 παρ. 1

Στην προτεινόμενη διάταξη γίνεται αναφορά στο «Τμήμα Υποστήριξης Περιφερειών, Μητρώων Επιθεωρητών και Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Μητρώων». Πρόκειται για το Τμήμα Υποστήριξης Περιφερειών, Μητρώων Επιθεωρητών και Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Μητρώων της Διεύθυνσης Αδειοδότησης Επιχειρήσεων και Επιχειρηματικών Πάρκων, η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (άρθρα 41, 46 παρ. 2 και 50 του π.δ. 147/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης»).

8. Επί του άρθρου 23

Ο τίτλος του προτεινόμενου άρθρου έχει ως εξής: «Τροποποίηση Καταστατικού της Μονάδας Οργάνωσης της Διαχείρισης ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ)». Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, κατά το άρθρο 33 του ν. 3614/2007, η επωνυμία της ανωτέρω ανώνυμης εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα είναι «Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Μ.Ο.Δ.) Α.Ε.».

9. Επί του άρθρου 29

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται νέο άρθρο 27Α στον ν. 4399/2016, συμφώνως προς την παράγραφο 1 του οποίου, δεν απαιτείται δημοσίευση των αποφάσεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού για τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων, «όπως των επιτροπών αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων, των επιτροπών εξέτασης των ενστάσεων, των οργάνων ελέγχου επενδύσεων, της Επιτροπής Διαχείρισης Μητρώων και Ελέγχου Διαδικασιών και των γνωμοδοτικών επιτροπών». Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 του νέου άρθρου ορίζεται ότι η ως άνω ρύθμιση «αφορά και τις αποφάσεις συγκρότησης των συλλογικών οργάνων που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται στο πλαίσιο εφαρμογής των νόμων 3908/2011 (Α' 8) και 3299/2004 (Α' 261)».

Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 14), η ρύθμιση της παραγράφου 1 προτείνεται «για λόγους αποφυγής διοικητικού κόστους, λόγω έκδοσης μεγάλου αριθμού πράξεων συγκροτήσεων των ως άνω οργάνων» και δεδομένου ότι «η πρόσβαση στην πληροφορία και η διαφάνεια της διοικητικής δράσης διασφαλίζονται αφενός με την διαδικτυακή ανάρτηση των αποφάσεων αυτών στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, και αφετέρου με τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των θεσμικών αποφάσεων σύστασης όλων αυτών των συλλογικών οργάνων». Περαιτέρω, κατά την Αιτιολογική Έκθεση, με τη ρύθμιση της παραγράφου 2 περί αναδρομικής εφαρμογής της εξαίρεσης από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται «η τυπική διασφάλιση της έλλειψης υποχρέωσης προς δημοσίευση των πράξεων συγκρότησης συλλογικών οργάνων που είχαν συγκροτηθεί ή συγκροτούνται στο πλαίσιο των προγενέστερων επενδυτικών νόμων που είχαν αναρτηθεί στο Πρόγραμμα "ΔΙΑΥΓΕΙΑ" και δεν είχαν δημοσιευθεί στο ΦΕΚ, χωρίς αυτό, από παραδρομή, να προβλέπεται ρητά σε κάποιους από τους νόμους αυτούς».

Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, κατά τη νομολογία του ΣτΕ, οι «διοικητικές πράξεις με τις οποίες συγκροτούνται συλλογικά όργανα της διοίκησης, δηλαδή οι πράξεις με τις οποίες καθορίζονται τα συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα, τα οποία θα απαρτίσουν τα όργανα αυτά, επειδή έχουν τα προσόντα ή

την ιδιότητα που απαιτεί ο νόμος, είναι πράξεις ατομικές και δεν δημοσιεύονται κατ' αρχήν, εκτός αν αυτό ορίζεται ειδικά από το νόμο» (ΣτΕ 2938/2012, 453/1987, 1413/1982, 3280/1976. Πρβλ. ΣτΕ 623/1999, 1306/1997 Ολομ., 5095/1996, 671/1994).

10. Επί του άρθρου 33

Με την περίπτωση 1 της προτεινόμενης διάταξης αντικαθίσταται το τρίτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 10 του άρθρου 85 του ν. 4399/2016, ως εξής: «Για τις αποφάσεις ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας των επενδύσεων που έχουν εκδοθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2017 ο φορέας της επένδυσης υποχρεούται στην υποβολή των στοιχείων για τη δήλωση τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων μέσα σε τρεις (3) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος. (...)». Δεδομένου ότι ως «έναρξη ισχύος του παρόντος» νοείται προφανώς η έναρξη ισχύος του υπό ψήφιση νομοσχεδίου, και όχι του ν. 4399/2016, η προτεινόμενη ρύθμιση δεν πρέπει να ενταχθεί νομοτεχνικώς στον ν. 4399/2016, αλλά να αποτελέσει αυτοτελή ρύθμιση.

Αντιστοίχως, παρατηρείται ότι η ρύθμιση της περίπτωσης 2 του υπό εξέταση άρθρου, διά της οποίας τροποποιείται η υπ' αριθ. 41766/26.9.2013 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (Β' 2589), πρέπει να αποτελέσει αυτοτελή ρύθμιση, και όχι τροποποίηση του άρθρου 85 παρ. 11 του ν. 4399/2016 διά του οποίου είχε και πάλι τροποποιηθεί η απόφαση αυτή.

11. Επί του άρθρου 38

Με την προτεινόμενη διάταξη διευρύνεται το εύρος των υπηρεσιών που μπορεί να παρέχονται από εταιρείες που έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα κατά τις διατάξεις του α.ν. 89/1967, όπως ισχύει, και, περαιτέρω, ορίζεται ότι η παροχή των υπηρεσιών αυτών «δεν συνιστά άσκηση πραγματικής διοίκησης στην Ελλάδα κατά το άρθρο 4 παρ. 4 του ν. 4172/2013, από την εγκαθιστάμενη αλλοδαπή εταιρεία ή τις συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις».

Συγκεκριμένως, εφόσον λάβουν άδεια εγκατάστασης στην Ελλάδα, οι υπηρεσίες τις οποίες θα μπορούν να ασκούν αποκλειστικώς οι εν λόγω εταιρείες είναι οι εξής: (α) συμβουλευτικού χαρακτήρα, (β) κεντρικής λογιστικής υποστήριξης, (γ) ελέγχου ποιότητας παραγωγής, προϊόντων διαδικασιών και υπηρεσιών, (δ) κατάρτισης μελετών, σχεδίων και συμβάσεων, (ε) διαφήμισης και μάρκετινγκ, (στ) επεξεργασίας στοιχείων, (ζ) λήψης και παροχής πληροφοριών, (η) έρευνας και ανάπτυξης, (θ) ανάπτυξης λογισμικού, προ-

γραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών και υποστήριξης συστημάτων πληροφορικής, (ι) αποθήκευσης και διαχείρισης αρχείων και πληροφοριών, (ια) διαχείρισης προμηθευτών, πελατών και εφοδιαστικής αλυσίδας μη συμπεριλαμβανομένης της εκτέλεσης μεταφορών με ίδια μέσα, (ιβ) διαχείρισης και εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού, και (ιγ) δραστηριοτήτων τηλεφωνικού κέντρου και τηλεφωνικής πληροφόρησης που βασίζεται σε ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Περαιτέρω, κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 4 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013), νομικό πρόσωπο θεωρείται φορολογικός κάτοικος Ελλάδας, μεταξύ άλλων, και όταν ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης είναι στην Ελλάδα. Κατά την παράγραφο 4 του άρθρου αυτού, ως «τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης» νοείται: (α) ο τόπος άσκησης καθημερινής διοίκησης, (β) ο τόπος λήψης στρατηγικών αποφάσεων, (γ) ο τόπος της ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων, (δ) ο τόπος τήρησης βιβλίων και στοιχείων, (ε) ο τόπος συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης, ή (στ) η κατοικία των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης.

Από τη σύγκριση των ανωτέρω διατάξεων (του άρθρου 1 παρ. 1 του α.ν. 89/1967 και του άρθρου 4 παρ. 4 του ν. 4172/2013) προκύπτει ότι οι δραστηριότητες και τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στο άρθρο 4 παρ. 4 του ν. 4172/2013 δεν εμπίπτουν στις υπηρεσίες τις οποίες (αποκλειστικώς, κατά τη διατύπωση του νόμου) επιτρέπεται να παρέχουν στην Ελλάδα οι εγκατεστημένες κατά το άρθρο 1 του α.ν. 89/1967 εταιρείες. Υπό το πρίσμα αυτό, η προτεινόμενη ρύθμιση παρίσταται περιττή.

Εξ άλλου, και δεδομένου ότι η ρύθμιση δεν αναφέρεται γενικώς σε ανάπτυξη δραστηριότητας στην Ελλάδα, αλλά συγκεκριμένως στις υπηρεσίες για τις οποίες έχει χορηγηθεί άδεια εγκατάστασης, εφόσον διαπιστωθεί ότι, εκτός από την παροχή των υπηρεσιών αυτών, συντρέχουν τα πραγματικά περιστατικά ή αναπτύσσονται οι δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθρο 4 παρ. 4 του ν. 4172/2013 (προφανώς κατά παράβαση της άδειας εγκατάστασης), θα τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 4 παρ. 4 του ν. 4172/2013, και οι εν λόγω εταιρείες (ή οι συνδεδεμένες με αυτές επιχειρήσεις) θα θεωρούνται φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας.

12. Επί του άρθρου 39

Διά του εν λόγω άρθρου προστίθενται νέα άρθρα 6 και 7 στον α.ν. 89/1967 και παρέχεται η δυνατότητα στις εταιρείες που εγκαθίστανται στην Ελλάδα δυνάμει του νομοθέτηματος αυτού να λαμβάνουν ενισχύσεις με τη μορφή ε-

πιχορήγησης, για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών τους.

Συμφώνως προς την παράγραφο 4 του νέου άρθρου 6, η ενισχυόμενη εταιρεία «υποχρεούται να παρακολουθεί τις ενισχυόμενες δαπάνες διακριτά στα λογιστικά της βιβλία και να τηρεί τα στοιχεία των ενισχυόμενων δαπανών έως ότου ενημερωθεί από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης ότι απαλλάσσεται από την υποχρέωση αυτή. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα δύναται να διενεργηθεί από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης ή άλλο αρμόδιο φορέα διοικητικός ή και επιτόπιος έλεγχος στην επιχείρηση σε σχέση με τη χορηγηθείσα ενίσχυση». Αυτονόητο είναι ότι ο ως άνω έλεγχος πρέπει να διενεργείται εντός εύλογου χρόνου από την πραγματοποίηση των δαπανών, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τον απώτατο χρόνο για τον οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης των σχετικών λογιστικών αρχείων, κατά τα οριζόμενα στη λογιστική (άρθρο 7 ν. 4308/2014) και τη φορολογική (άρθρο 13 παρ. 2 ν. 4174/2013) νομοθεσία.

Όπως προκύπτει από την παράγραφο 2 του νέου άρθρου 7 του α.ν. 89/1967, με το άρθρο αυτό παρέχεται η δυνατότητα χορήγησης των ενισχύσεων του άρθρου 6 και σε ημεδαπές ή αλλοδαπές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα δυνάμει του άρθρου 1 του α.ν. 89/1967. Προϋπόθεση για τη χορήγηση των ενισχύσεων αποτελεί η ανάπτυξη από την ωφελούμενη εταιρεία νέας δραστηριότητας στην Ελλάδα, καθώς και η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, ο αριθμός των οποίων «δεν μπορεί να είναι μικρότερος των εκατόν πενήντα (150), για το πρώτο έτος μετά τη χορήγηση της ενίσχυσης». Από τη διατύπωση της προτεινόμενης διάταξης δεν καθίσταται σαφές εάν υφίσταται και υποχρέωση διατήρησης του εν λόγω ελάχιστου αριθμού θέσεων απασχόλησης και κατά το δεύτερο και επόμενα έτη μετά από τη χορήγηση της ενίσχυσης.

13. Επί του άρθρου 40

Με την προτεινόμενη παράγραφο 1 τροποποιείται το άρθρο 4 του ν. 3310/2005 ως προς ζητήματα που αφορούν στον αποκλεισμό «εξωχώριων» εταιρειών από τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων. Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 ορίζεται ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις καταλαμβάνουν και «διαγωνιστικές διαδικασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη, εφόσον κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου δεν έχουν ανοιχθεί οι οικονομικές προσφορές». Η ως άνω αναδρομική εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων επί εκκρεμών διαγωνιστικών διαδικασιών δεν φαίνεται να συνάδει προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης, στον βαθμό που άγει σε εκ των υστέρων τροποποίηση των όρων της διαγωνιστικής διαδικασίας, αφενός, διότι καθιστά νόμιμη τη συμμετοχή οικονομικών φορέων που θα αποκλείονταν βάσει των ισχυουσών

διατάξεων και, αφετέρου, διότι στις εν λόγω διαδικασίες ενδεχομένως έχουν στερηθεί της δυνατότητας συμμετοχής οικονομικοί φορείς λόγω των περιορισμών των ισχυουσών διατάξεων (πρβλ. και Α13/2018 Γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σελ. 15).

14. Επί του άρθρου 41 παρ. 1

Με την παρ. 1 τροποποιούνται οι παρ. 12 και 13 του άρθρου 15 του ν. 4013/2001 και ορίζεται ότι «12. Μισθώσεις ακινήτων, που υπάγονται στο π.δ. 34/1995 (Α΄ 30), οι οποίες αφορούν σε ακίνητα στα οποία στεγάζονται επιχειρήσεις με εκμισθωτή το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα πλην της ΕΤΑΔ, συμπεριλαμβανομένων αυτών που έχουν παραταθεί ή ανανεωθεί, εφόσον δεν υπάρχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές μισθωμάτων ή άλλες οφειλές προς τον οικείο φορέα και υποβληθεί βιώσιμο επιχειρηματικό πλάνο για εκσυγχρονισμό και ανακαίνιση του ακινήτου που εγκρίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του εκμισθωτή, μπορούν να παρατείνονται μέχρι δώδεκα (12) χρόνια από τη λήξη τους με απόφαση του αρμόδιου οργάνου και με απευθείας σύναψη σύμβασης παράτασης της μίσθωσης με τον εγκατεστημένο στο μίσθιο μισθωτή. Το ίδιο ισχύει και για μισθώσεις των παραπάνω ακινήτων που έχουν λήξει, εφόσον το μίσθιο δεν έχει αποδοθεί και δεν υφίσταται αντισυμβατική διακράτηση. 13. Για τον καθορισμό του μισθώματος του χρόνου της παράτασης της μίσθωσης σύμφωνα με την παράγραφο 12, προηγείται εκτίμηση της μισθωτικής αξίας του μισθίου από πιστοποιημένο εκτιμητή που έχει εγγραφεί στο μητρώο της παρ. Γ΄ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α΄ 107). Το μίσθωμα δεν μπορεί να συμφωνηθεί κατώτερο από την ανωτέρω εκτιμώμενη μισθωτική αξία. Αν το ήδη καταβαλλόμενο μίσθωμα υπερβαίνει την εκτιμώμενη μισθωτική αξία, το μίσθωμα δεν μπορεί να συμφωνηθεί κατώτερο από το ήδη καταβαλλόμενο».

Διά της εν λόγω ρύθμισης διευρύνεται η δυνατότητα του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ., των Ο.Τ.Α. και των φορέων του δημόσιου τομέα (πλην της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου, στο εξής, ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε.), ως εκμισθωτών, να παρατείνουν τις κατά τα ως άνω μισθώσεις, κατ' απόκλιση των διατάξεων που ορίζουν ως υποχρεωτική τη διενέργεια διαγωνισμού για την εκμίσθωση των ακινήτων. Συγκεκριμένως, η εν λόγω δυνατότητα δεν έχει πλέον εξαιρετικό χαρακτήρα, αλλά παρέχεται ανεξαρτήτως γεωγραφικού περιορισμού και χρήσης (επισημαίνεται ότι, συμφώνως προς την ισχύουσα ρύθμιση, η δυνατότητα αυτή παρέχεται μόνον όταν πρόκειται για ακίνητα που βρίσκονται σε παραμεθόριους νησιωτικούς δήμους χαρακτηρισμένους ως τουριστικούς τόπους, και μόνον όταν σε αυτά στεγάζονται τουριστικές επιχειρήσεις των άρθρων 1 του β.δ. 436/1961 και 2 του ν. 2160/1993). Ταυτοχρόνως, καθορίζο-

νται νέοι όροι για την εφαρμογή της εν λόγω δυνατότητας και για τον καθορισμό του μισθώματος της παράτασης της μίσθωσης.

Ειδικότερα, η κατά τα ως άνω παράταση μίσθωσης πραγματοποιείται υπό τους εξής όρους:

- να πρόκειται για μίσθωση ακινήτου που υπάγεται στις διατάξεις του π.δ. 34/1995,

- να μην υπάρχουν «ληξιπρόθεσμες οφειλές μισθωμάτων ή άλλες οφειλές προς τον οικείο φορέα»,

- να «υποβληθεί βιώσιμο επιχειρηματικό πλάνο για εκσυγχρονισμό και ανακαίνιση του ακινήτου που εγκρίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του εκμισθωτή»,

- να πρόκειται για ενεργή μίσθωση ή μίσθωση που έχει «λήξει, εφόσον το μίσθιο δεν έχει αποδοθεί και δεν υφίσταται αντισυμβατική διακράτηση»,

- για τον καθορισμό του μισθώματος της παράτασης της μίσθωσης να «προηγείται εκτίμηση της μισθωτικής αξίας του μισθίου από πιστοποιημένο εκτιμητή», κάτω από το όριο της οποίας δεν επιτρέπεται να συμφωνηθεί το μίσθωμα.

- στην περίπτωση κατά την οποία το ήδη καταβαλλόμενο μίσθωμα υπερβαίνει την εκτιμώμενη μισθωτική αξία, το μίσθωμα που θα συμφωνηθεί να μην είναι κατώτερο από το ήδη καταβαλλόμενο,

- η παράταση της μίσθωσης (μέχρι δώδεκα έτη από τη λήξη της) να πραγματοποιείται «με απόφαση του αρμόδιου οργάνου και με απευθείας σύναψη σύμβασης παράτασης της μίσθωσης με τον εγκατεστημένο στο μίσθιο μισθωτή».

Ός προς τα ως άνω, παρατηρούνται τα εξής:

α. Στην περίπτωση που συντρέχουν οι προϋποθέσεις της εν λόγω ρύθμισης, συνάπτεται σύμβαση παράτασης της μίσθωσης (με μέγιστη διάρκεια, δωδεκαετή), και όχι νέα μίσθωση. Η παράταση διενεργείται διά «απόφαση[ς] του αρμόδιου οργάνου», «με απευθείας σύναψη σύμβασης παράτασης της μίσθωσης με τον εγκατεστημένο στο μίσθιο μισθωτή». Εξ αντιδιαστολής, συνεπώς, προκύπτει ότι η υποχρέωση για διενέργεια διαγωνισμού για τη μίσθωση των κατά τα ως άνω ακινήτων διατηρείται ακέραιη σε περίπτωση σύναψης νέας μίσθωσης, και όχι παράτασης εκείνης που έληξε.

β. Είναι σκόπιμο να διευκρινισθούν ζητήματα διαχρονικού δικαίου και, ειδικότερα, το αν η εν λόγω ρύθμιση καταλαμβάνει μόνον τις υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του νόμου σχετικές μισθώσεις και όσες έχουν λήξει («εφόσον το μίσθιο δεν έχει αποδοθεί και δεν υφίσταται αντισυμβατική διακράτηση»), ή αν καταλαμβάνει και όσες θα συναφθούν μετά την έναρξη της ισχύος του (πρβλ. ΜονΕφΔωδ 7/2014, ΤΝΠ Νόμος και σε Ι. Κατρά, Αστικές

και Νέες Εμπορικές Μισθώσεις, 2η έκδ., 2019, σελ. 109, και γνμδ. ΝΣΚ 335/2010, αμφότερες επί της εφαρμογής της αντίστοιχης ρύθμισης του άρθρου 7 παρ. 19 εδάφ. α΄ έως γ΄ του ν. 2741/1999).

γ. Ως προς τη συνδρομή του όρου περί υποβολής «βιώσιμου επιχειρηματικού πλάνου για εκσυγχρονισμό και ανακαίνιση του ακινήτου», χρήζει, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας και προς άρση τυχόν ερμηνευτικών δυσχερειών, ρητής διευκρίνισης το ότι ο εν λόγω όρος πρέπει να έχει πληρωθεί πριν από τη σύναψη της σύμβασης παράτασης της μίσθωσης.

δ. Επισημαίνεται ότι ο όρος «διακράτηση» είναι σκόπιμο να αντικατασταθεί με τον όρο «παρακράτηση», τον οποίο, εξ άλλου, χρησιμοποιεί και ο Αστικός Κώδικας (πρβλ. άρθρο 601 ΑΚ).

15. Επί του άρθρου 43 παρ. 1

Κατά την προτεινόμενη προσθήκη στον ν. 4412/2016, εξαιρούνται «της υποχρεωτικής εφαρμογής των άρθρων 22 παράγραφος 1, 36 (...)» περιπτώσεις του άρθρου 32 του εν λόγω νόμου.

Επισημαίνεται ότι οι ως άνω εξαιρέσεις από την εφαρμογή διατάξεων που αφορούν την υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας και υποβολής προσφορών, στο πλαίσιο διαδικασίας διαγωνισμού για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης, δεν προβλέπονται από το άρθρο 22 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του οποίου οι διατάξεις αυτές συνιστούν ενσωμάτωση (πρβλ. και Α17/2018 Γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σελ. 8).

16. Επί του άρθρου 43 παρ. 2, 4, 21, 31, 32, 40

Οι εν λόγω διατάξεις αφορούν την κατ' άρθρο 98 παρ. 1, περ. β) του Συντάγματος αρμοδιότητα προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως αυτή οργανώνεται στον οικείο Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο (ν. 4129/2013), όπου και εντάσσονται συστηματικώς οι διατάξεις αυτές (άρθρα 35 και 36 Κώδικα, βλ. και Γνωμοδότηση ΕΛΣ, σελ. 12, 36).

Εξ άλλου, κατά την προτεινόμενη αναδιατύπωση του άρθρου 39 παρ. 9 του ν. 4412/2016, «Οι συμφωνίες - πλαίσιο αποστέλλονται για προληπτικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά τις οικείες διατάξεις, ενώ οι εκτελεστικές αυτών συμβάσεις μόνο εφόσον η αξία τους υπερβαίνει αυτοτελώς τα εκάστοτε ισχύοντα όρια».

Παρατηρείται ότι, εν προκειμένω, καταλείπεται «πεδίο ελέγχου ως προς τους όρους του διαγωνισμού (και εν γένει της σύμβασης) για τις εκτελεστικές συμβάσεις εκείνες που συνάπτονται εν μέρει, χωρίς προκήρυξη νέου διαγωνισμού και, εν μέρει, με προκήρυξη νέου διαγωνισμού (άρθρο 39 παρ. 5 περ. β), πολύ δε περισσότερο για εκείνες που εμπίπτουν στην περίπτωση

γ της παρ. 5 του άρθρου 39, δεδομένου ότι στις περιπτώσεις αυτές στη συμφωνία-πλαίσιο δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι που διέπουν την παροχή των σχετικών έργων, υπηρεσιών και αγαθών» (βλ. σχετική μειοψηφία στη Γνωμοδότηση ΕλΣ, σελ. 26).

17. Επί του άρθρου 43 παρ. 21 περ. α)

Κατά την προτεινόμενη προσθήκη στο άρθρο 132 του ν. 4412/2016, δεν ελέγχεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο η νομιμότητα τροποποιητικών της αρχικής συμβάσεων, «όταν οι τροποποιήσεις δεν έχουν οικονομικό αντικείμενο και δεν είναι ουσιώδεις κατά την έννοια της παραγράφου 4» του εν λόγω άρθρου.

Επισημαίνεται ότι, σε κάθε περίπτωση, το ουσιώδες της τροποποίησης σύμβασης προϋποθέτει δικανική κρίση του δικαστικού σχηματισμού που είναι αρμόδιος για τη διενέργεια του προσυμβατικού ελέγχου. Εάν αφεθεί στην κρίση της αναθέτουσας αρχής, τροποποιήσεις συμβάσεων που έχουν ήδη συναφθεί, ενδέχεται να ανατρέψουν, ανελέγκτως και κατά παράβαση του άρθρου 98 παρ. 1, περ. β) του Συντάγματος, τα δεδομένα στα οποία στηρίχθηκε ο κατά το Σύνταγμα δικαστικός έλεγχος νομιμότητας (πρβλ. Γνωμοδότηση ΕλΣ, σελ. 29, 34 επ., και ΕλΣ VI Τμ. 841/2018).

18. Επί των άρθρων 68-84 (Μέρος Έβδομο)

Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, με τις προτεινόμενες διατάξεις επιδιώκεται η επέκταση, και σε φυσικά πρόσωπα έχοντα πτωχευτική ικανότητα, της προστασίας της κύριας κατοικίας από την αναγκαστική ρευστοποίηση. Έτσι, οι εν λόγω διατάξεις τίθενται συμπληρωματικώς, αφενός μεν προς τον ν. 3869/2010, όπως ισχύει, αφετέρου δε προς τις διατάξεις του ν. 4469/2017 και του ν. 3588/2007, άρθρα 99 επ. (βλ. και παρατηρήσεις στις Εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής από 26.07.2010 επί του νομοσχεδίου «Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων» και από 26.04.2017 επί του νομοσχεδίου «Εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων»).

Επισημαίνεται ότι η εξαίρεση της κύριας κατοικίας από την κατάσχεση στο ν. 3869/2010 είχε, μεταξύ άλλων, ως δικαιολογητικό λόγο το κοινωνικό κράτος δικαίου και το γενικό συμφέρον. Συγκεκριμένως, συμφώνως προς την αιτιολογική έκθεση επί του οικείου νομοσχεδίου («Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων»), «Η δυνατότητα της ρύθμισης, για το φυσικό πρόσωπο των χρεών του, με απαλλαγή από αυτά βρίσκει τη νομιμοποίησή της ευθέως στο ίδιο το κοινωνικό κράτος δικαίου που επιτάσσει να μην εγκαταλειφθεί ο πολίτης σε μία χωρίς διέξοδο και προοπτική κατάσταση, α-

πό την οποία, άλλωστε, και οι πιστωτές δεν μπορούν να αντλήσουν κανένα κέρδος. Μία τέτοια απαλλαγή χρεών δεν παύει όμως να εξυπηρετεί και ευρύτερα το γενικό συμφέρον, καθώς οι πολίτες επανακτούν ουσιαστικά μέσω των εν λόγω διαδικασιών την αγοραστική τους δύναμη προάγοντας την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα». Η προαγωγή της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας και η προστασία του γενικού συμφέροντος αποτελούν δικαιολογητικό λόγο και των εν προκειμένω φερόμενων προς συζήτηση και ψήφιση διατάξεων, λαμβανομένου υπόψη, κατά τα ανωτέρω, ότι το έννομο αγαθό της ιδιωτικής οικονομικής ελευθερίας σε σχέση και με την προστασία του γενικού συμφέροντος τυγχάνει συνταγματικής προστασίας.

Συγκεκριμένως, στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 5 του Συντάγματος ορίζονται τα εξής: «Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη». Η διάταξη αυτή προστατεύει την γενική οικονομική ελευθερία, στο πλαίσιο του λεγόμενου «οικονομικού Συντάγματος» [Κ. Σκούρα, Ερμηνεία επί του άρθρου 5§1 του Συντάγματος σε Φ. Σπυρόπουλο - Ξ. Κοντιάδη - Χ. Ανθόπουλο - Γ. Γεραπετρίτη, Το Σύνταγμα, Κατ' άρθρο ερμηνεία, 2017, σελ. 103-105). Περαιτέρω, στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 και στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 106 του Συντάγματος ορίζονται τα εξής: «1. Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας (...) 2. Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας». Με τις εν λόγω διατάξεις, οι οποίες συνιστούν έρεισμα ρυθμίσεων του κοινού δικαίου ακόμη και όταν αυτό δεν αναφέρεται ρητώς σε αυτές, τίθεται το πλαίσιο άσκησης της ιδιωτικής οικονομικής (επιχειρηματικής) δραστηριότητας (βλ. Α. Καϊδατζή, Ερμηνεία επί του άρθρου 106 του Συντάγματος σε Φ. Σπυρόπουλο - Ξ. Κοντιάδη - Χ. Ανθόπουλο - Γ. Γεραπετρίτη, Το Σύνταγμα, Κατ' άρθρο ερμηνεία, 2017, σελ. 1719-1722). Ειδικώς, η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπου ρυθμίζεται, κατά βάση, η προστατευόμενη από τις διατάξεις της εν θέματι τροπολογίας αναγκαστική ρευστοποίηση της κύριας κατοικίας, έχει κριθεί ότι εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, και τελεί υπό δικαστικές εγγυήσεις «που επιτρέπουν σε όποιον έχει έννομο συμφέρον να αμφισβητήσει την νομιμότητα συγκεκριμένου πλειστηριασμού ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου» (ΕΑ Ολ. ΣτΕ 343/2017, σκέψη 7).

Συμφώνως προς τη «Γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 27ης Φεβρουαρίου 2019 (...)» δοθείσα κατ' επίκληση, μεταξύ άλλων, των άρθρων 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της έκτης περίπτωσης του άρθρου 2 παράγραφος 1 της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου [σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων (ΕΕ L 189 της 03.07.1998, σελ. 42)], καθώς και της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 2003, υπόθεση C-11/00, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (σκέψεις 110 και 111), και η οποία αφορά σχέδιο νόμου σχετικώς με την προστασία της κύριας κατοικίας, αποσταλέν από το ελληνικό Υπουργείο Οικονομικών, αυτή «εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας», επειδή ζητήματα, όπως αυτά που τίθενται με τις εν προκειμένω φερόμενες προς συζήτηση και ψήφιση διατάξεις, αφορούν «κανόνες εφαρμοστέους σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στο βαθμό που αυτοί επηρεάζουν ουσιωδώς τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών, και τα ειδικά καθήκοντα που ανατίθενται στην ΕΚΤ σχετικώς με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 127 παράγραφος 6 της Συνθήκης». Στην ίδια ως άνω Γνώμη (σημείο 2.3 «Βασικές αρχές που διέπουν τα πλαίσια ρύθμισης οφειλών») αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «κάθε πλαίσιο ρύθμισης ιδιωτικών οφειλών θα πρέπει να διατυπώνεται με τρόπο που να διασφαλίζει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, να προάγει την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς και τη ρευστότητά της και να υποστηρίζει την επαρκή ροή πιστώσεων στην οικονομία». Σχετικώς, θεωρείται «σημαντικό να διασφαλίζεται ότι κάθε τέτοιο πλαίσιο ρύθμισης: α) δεν οδηγεί σε γενική άφεση χρέους χωρίς να λαμβάνει υπόψη την ικανότητα αποπληρωμής των οφειλετών και την ικανότητα απορρόφησης ζημιών των τραπεζών· β) προάγει τη νοοτροπία των έγκαιρων πληρωμών και αποσοβεί τον ηθικό κίνδυνο, δηλαδή τη δημιουργία κινήτρων κατά της έγκαιρης εξυπηρέτησης των χρεών· γ) προσανατολίζεται στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου κατάχρησης, διασφαλίζοντας την καλόπιστη συμπεριφορά των οφειλετών· και δ) διαφυλάσσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και την αξιοπιστία των πιστωτικών ιδρυμάτων». Συναφώς προς τα ανωτέρω, στην Γνώμη περιλαμβάνονται και σημεία 3.1 με τίτλο «Επιπτώσεις στον τραπεζικό τομέα» και 3.2 «Επιπτώσεις στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα», όπου περιγράφεται το γενικό πλαίσιο του εποπτικού ενδιαφέροντος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τις επιπτώσεις διατάξεων με αντικείμενο ρύθμιση ιδιωτικών οφειλών στην «κεφαλαιακή επάρκεια, τις α-

νάγκες σχηματισμού προβλέψεων και την ποιότητα των στοιχείων του ενεργητικού» των πιστωτικών ιδρυμάτων σε σχέση με τους όρους αποτίμησης των δανειακών τους χαρτοφυλακίων (υπό 3.1.2.), λαμβανομένων υπόψη των εκάστοτε επιλεγόμενων κατηγοριών «επιλέξιμων οφειλών (συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών) και της σημασίας των χαρτοφυλακίων δανείων που εξασφαλίζονται με υποθήκη επί κύριων κατοικιών για το σύνολο των τραπεζικών στοιχείων ενεργητικού» (υπό 3.2.1.). Τέλος, η ανωτέρω Γνώμη θέτει και τα ζητήματα προστασίας του εννόμου αγαθού της παροχής έννομης προστασίας (σημείο 3.5.4) και της ασφάλειας δικαίου (σημείο 3.7), κατά δε ρητή αναφορά αυτής, «απόκειται στις ελληνικές αρχές να αξιολογήσουν εάν το σχέδιο νόμου συμμορφώνεται με τις ισχύουσες αρχές του ελληνικού συνταγματικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των βασικών νομικών αρχών της δίκαιης και ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας», ενώ «απόκειται στην Επιτροπή να αξιολογήσει αν το σχέδιο νόμου συμμορφώνεται με τους ενωσιακούς κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων» (σημείο 3.8 «Συμμόρφωση με τις βασικές νομικές αρχές και τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων»).

19. Επί του άρθρου 69

Με το άρθρο αυτό δίνονται ορισμοί για τις ανάγκες εφαρμογής του νόμου. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται, μετά τη λέξη «ανάγκες», να προστεθεί η λέξη «εφαρμογής». Περαιτέρω, στην περίπτωση στ' ορίζονται τα εξής: «ως "κύρια κατοικία" νοείται αυτή που προκύπτει από την τελευταία υποβληθείσα φορολογική δήλωση του αιτούντος».

Δεδομένου, ότι, συμφώνως προς το άρθρο 84 των προτεινόμενων διατάξεων, ως χρόνος έναρξης ισχύος τους ορίζεται η 30.04.2019, και ότι, συμφώνως προς την αιτιολογική έκθεση, η διάταξη τίθεται «για λόγους αποτροπής καταχρήσεων και ευχέρειας επιβεβαίωσης», προτείνεται να διευκρινισθεί εάν ως «τελευταία υποβληθείσα φορολογική δήλωση» νοείται η υποβληθείσα μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του τελευταίου έτους πριν από την υποβολή της αίτησης (κατά τρόπο ανάλογο προς τον προβλεπόμενο από την παράγραφο 2 του προτεινόμενου άρθρου 70).

20. Επί του άρθρου 70

Στην παράγραφο 2 αναφέρεται η εμπορική αξία της κύριας κατοικίας. Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, «Δεδομένης της υποχρέωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων να αναθεωρούν ετησίως τις αξίες των εξασφαλίσεων των απαιτήσεών τους, η ρύθμιση αυτή δίνει τη δυνατότητα στον πιστωτή να υποβάλει την πρότασή του βασιζόμενος στην τελευταία αποτίμηση της κατοικίας, που έχει καταχωρήσει στα βιβλία του, και να ελαχιστοποιήσει έτσι

το διοικητικό κόστος εξέτασης του αιτήματος».

Παρατηρείται ότι η προτεινόμενη διάταξη δεν περιλαμβάνει ειδικότερη, έστω κατά παραπομπή ή κατ' αναλογία, αναφορά στα κριτήρια υπολογισμού της εμπορικής αξίας της κύριας κατοικίας των προσώπων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος.

21. Επί του άρθρου 71

Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, η προβλεπόμενη από το άρθρο αυτό ηλεκτρονική πλατφόρμα, μέσω της οποίας θα πραγματοποιείται η διαδικασία για τη ρύθμιση οφειλών, έχει θεσπισθεί με τον ν. 4469/2017. Προτείνεται, για λόγους πληρότητας της ρύθμισης, στο πρώτο εδάφιο, μετά τη φράση «διαχείρισης αιτήσεων», να προστεθεί παραπομπή στον ανωτέρω νόμο εντός παρενθέσεως, ως εξής: «(ν. 4469/2017)».

22. Επί του άρθρου 74

Στην παράγραφο 3 προβλέπεται δυνατότητα των πιστωτών να διατυπώσουν προς τον οφειλέτη «μία κοινή πρόταση ή τις επιμέρους προτάσεις τους». Η ρύθμιση αυτή, συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, «επιδιώκει τη μείωση του διοικητικού κόστους των πιστωτών και συνακόλουθα την επιτάχυνση της διαδικασίας». Προτείνεται, για λόγους σαφήνειας, η ανωτέρω φράση να αναδιατυπωθεί ως εξής: «από κοινού ή χωριστά τις προτάσεις τους».

23. Επί του άρθρου 82

Στην παράγραφο 2 δίνεται εξουσιοδότηση, με υπουργική απόφαση, «να τροποποιείται το περιεχόμενο της αίτησης», όπως αυτό καθορίζεται στις διατάξεις του παρόντος, καθώς και «να προβλεφθεί και προαιρετικό περιεχόμενο της αίτησης».

Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, με τις προτεινόμενες για το περιεχόμενο της αίτησης ρυθμίσεις «επιδιώχθηκε ο περιορισμός των στοιχείων της αίτησης στα απολύτως απαραίτητα για τον έλεγχο της επιλεξιμότητας και το καθορισμό του περιεχομένου της ρύθμισης», η δε διάταξη για τα συνοδεύοντα την αίτηση δικαιολογητικά «περιορίζεται στα ελάχιστα απαραίτητα εκείνα, που συνυποβάλλει ο οφειλέτης, ενώ οι παρ. 7 και 8 προβλέπουν μεταφόρτωση των περισσότερων δικαιολογητικών από τις βάσεις δεδομένων της Φορολογικής Διοίκησης και των πιστωτικών ιδρυμάτων, επιδιώκοντας τη μεγιστοποίηση του αυτοματισμού και της απλοποίησης της διαδικασίας».

Περαιτέρω, συμφώνως προς τις διατάξεις του άρθρου 43 του Συντάγμα-

τος, παρέχεται στον κοινό νομοθέτη η εξουσία να μεταβιβάζει την αρμοδιότητά του προς θέσπιση κανόνων δικαίου στην εκτελεστική εξουσία, υπό την επιφύλαξη ότι το αντικείμενο της ρύθμισης δεν έχει με άλλη συνταγματική διάταξη εξαιρεθεί της νομοθετικής εξουσιοδότησης. Η νομοθετική εξουσιοδότηση παρέχεται προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ως αρχηγό της εκτελεστικής εξουσίας, που ασκεί τη μεταβιβαζόμενη αρμοδιότητα διά της έκδοσης διαταγμάτων, με τα οποία ρυθμίζονται είτε θέματα καθοριζόμενα σε γενικό πλαίσιο, υπό ορισμένους όρους, με νόμους που ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής (νόμους – πλαίσια) (παρ. 4), είτε θέματα που προσδιορίζονται συγκεκριμένως από την εξουσιοδοτική διάταξη (παρ. 2 εδ. πρώτο). Περαιτέρω, με τη διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 43 Συντάγματος προβλέπεται ότι φορείς της εξουσιοδότησης μπορεί να είναι και άλλα, εκτός του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανα της Διοίκησης, εφ' όσον όμως πρόκειται περί «ειδικότερων», «τοπικού ενδιαφέροντος», «λεπτομερειακών» ή «τεχνικών» θεμάτων. Ως «ειδικότερα» θέματα θεωρούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση με την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης (βλ. ΣτΕ Ολομ. 3220/2010, 1210/2010). Απαιτείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλην προσδιορισμό του αντικείμενου της εξουσιοδότησης, αλλά, επί πλέον, και την ουσιαστική ρύθμισή του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο, συμφώνως προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1101/2002, 941/2008, 2116/2009). Όπως γίνεται δεκτό (βλ. ΣτΕ Ολομ. 3051/2014, 2186/2013, 3220/2010, 1210/2010), η εν λόγω ουσιαστική ρύθμιση «μπορεί να υπάρχει τόσο στις διατάξεις του εξουσιοδοτικού νόμου όσο και σε διατάξεις άλλων νόμων σχετικών με τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως» (ΣτΕ Ολομ. 2186/2013). Εξ άλλου, λεπτομερειακό είναι το ζήτημα που αφορά τη θέσπιση δευτερευουσών ρυθμίσεων ή εκείνο, για την ρύθμιση του οποίου αρκεί η θέσπιση δευτερευόντων κανόνων δικαίου, δεδομένου ότι οι κύριες και ουσιώδεις ρυθμίσεις πρέπει να έχουν τεθεί από τον ίδιο τον νομοθέτη (ΣτΕ 2820/1999, 602/2002). Τεχνικού, τέλος, χαρακτήρα είναι τα θέματα που αφορούν ρυθμίσεις για τις οποίες είναι κατ' αρχήν απαραίτητη η παρέμβαση τεχνικού οργάνου (ΣτΕ 2820/1999, 2967/1999).

Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός γεννάται ως προς τη συμφωνία της προτεινόμενης ρύθμισης με τα άρθρα 4 παρ. 3 και 43 του Συντάγματος, δεδομένου ότι η υπουργική απόφαση δεν δύναται να τροποποιήσει το από τον νόμο οριζόμενο περιεχόμενο της αίτησης για τη ρύθμιση οφειλών, με σκοπό

την προστασία της κύριας κατοικίας από την αναγκαστική ρευστοποίηση, ούτε να ορίσει προαιρετικό περιεχόμενό της.

24. Επί του άρθρου 85

Με την περίπτωση γ' της παραγράφου 2, προτείνεται η αντικατάσταση του τετάρτου εδαφίου της παραγράφου 3 του ν. 4481/2017. Για την πληρότητα της ρύθμισης, προτείνεται, από τη φράση « (...) ακατάσχετα από οποιονδήποτε κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης διάταξης», να απαλειφθεί η φράση «από οποιονδήποτε», ως πλεοναστική, δεδομένου ότι αρκεί η υφιστάμενη πρόβλεψη «κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης διάταξης».

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2019

Οι εισηγητές
Μαριάνθη Καλυβιώτου
Νίκος Παπαχρήστος
Επιστημονικοί Συνεργάτες
Δημήτριος Βασιλείου
Ανδρέας Κούνδουρος
Προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών Μελετών
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α' Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β' Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών